

רב ארי קילסון: מראי מקומות- נזיר דף ח'

- (א) **הריני נזיר כשער ראשי.. הר"ז נזיר עולם- פי' תוס',** דהיינו דקיבל על עצמו הרבה נזירות, ולכן צריך לגלח כל ל' יום, ואינו נזיר עולם ממש. וע' במפרש דמשמע דנזיר עולם ממש הוא, ואף דאולי אינו מוכח מלשונו כאן, דאולי נקט לשון המשנה, אבל לעיל (ד: ד"ה ה"ג דתניא) כ' דכל המח' תנאים שם מתי יכול נזיר עולם לגלח הוא רק לענין אבשלום עצמו, אבל שאר נזירי עולם מגלחים א' לל' יום לכ"ע. וע' ביד בנימין (ד). שהביא מהאחרונים דמקור לדברי המפרש הוא מתני' כאן, דס"ל להמפרש דמה שנקט כאן "נזיר עולם" היינו נזיר עולם ממש, ולכן מגלח א' לשלשים יום. אולם ע' במשנה למלך (נזירות ג', י"ח) שהק' משי' רבי כאן על שי' זה של המפרש, דלמה ס"ל לרבי דאי"ז מגלח א' לל' יום, הרי אף דס"ל לרבי לעיל (ה). דנזיר עולם מגלח א' ל"ב חודש, זהו רק לאבשלום, אבל כל שאר נזירי עולם מגלחין א' לל' יום, וא"כ אף אם נזיר עולם הוא, למה אינו מגלח א' לל' יום. וכ' דאולי ס"ל להמפרש דשערות ראשו נחשבים דבר שיש לו קצבה, דבאמת יש מספר שערות על ראשו, אלא דמן הנמנע הוא שיחי' כ"כ כמו שערות ראשו, וא"כ ע"כ הוי נזיר לעולם. אבל כיון דעכ"פ יש קצבה לשערות ראשו, א"כ י"ל דהוי כמו נזיר לאלף שנה, דאי"ז נזיר עולם. וע"ע לקמן עוד בזה בשי' רבי.
- (ב) **ומגלח א' לשלשים יום- ע' ברא"ש שכ' להסתפק אם ירצה לעמוד בנזירות הראשון בלא הבאת קרבן זמן גדול, רק שלא יעבור בבל תאחר, דהא בעלמא יכול לעשות כן, שישאח קרבנותיו באופן שלא יעבור בבל תאחר. או דלמא, כיון דקיבל עליו נזירות כל ימיו, חייב הוא להשלים נזירות זו מיד, ולהתחיל אחרת מיד, וכ' דהדעת נוטה דכיון דכל ימיו חייב לנהוג נזירות אחר נזירות, אין לו לאחר כל מה שיוכל להשלים. וע' בקרן אורה שכ' דספק זה שייך רק להרא"ש לשיטתו בנדרים (ג: ג) דאין נזיר עובר בל תאחר על קרבנותיו אלא לאחר ג' רגלים, אבל לפי שי' התוס' שם, דנזיר עובר בבל תאחר מיד, א"כ לא שייך כל הספק לענין נזיר עולם.**
- (ג) **ומגלח א' לשלשים יום- ע' במנחת חינוך (שס"ח, ד') שהעיר דלפי מה דקיי"ל דתגלחת מצוה ואינה מעכבת, א"כ נמצא דאם נזיר הביא קרבנותיו, ועדיין לא גילח, א"כ לפי מה דמשמע מדברי הרמב"ם דנזירות שני' חלה עליו מיד ממילא, א"כ מה שייך לעשות מצות גילוח על נזירות ראשונה, הרי הוא אסור בלאו דתגלחת שני'. ע"ש מה שמפלפל בזה, והניח בצ"ע. וע' בחזון איש (אה"ע קל"ז, ד'), וכ' דאין נזירות שני' חלה עד לאחר תגלחת הראשונה, דאל"כ לא יהי' יכול לגלח בשביל תגלחת הראשונה, וכ' דלכן לאחר הבאת קרבנותיו מותר לשתות יין קודם שמגלח, משום דכבר נגמר נזירות ראשונה, ועדיין לא חלה נזירות שני' נומשע דכוונתו לומר דדין הוא בכוונת קבלתו, שאין כוונתו לקבל נזירות שני' עד שיגלח על הראשונה, כיון שרוצה לקיים מצות גילוח על הראשונה.**
- (ד) **רבי אומר אי"ז מגלח אחת לשלשים יום- פי' תוס',** דרבי ס"ל דנזירות ארוכה קיבל עליו עד יום מותו, עד שיאמר בפירוש נזירות (לשון רבים) כשער ראשי, דאז הוי נזיר א' לשלשים יום. אולם אינו מבואר בתוס' מה ס"ל לרבי בנזירות ארוכה זו, האם כוונתו דהוי נזיר עולם כמו אבשלום, ויכול להקל שער א' ל"ב חודש (לשי' רבי דנזיר עולם מקיל שער א' ל"ב חודש [ולא רק אבשלום, ודלא כשי' המפרש לעיל ד: דס"ל דכל נזיר עולם מגלח א' לשלשים יום, וכל המח' הוא לגבי אבשלום עצמו, אבל שי' תוס' מבואר בכמה דוכתי דלא ס"ל כן]), או דלמא הוי נזיר ארוך, ואינו יכול להקל שער לעולם. וע' בפיה"מ להרמב"ם דכ' דלרבי הרי הוא נזיר עולם ומגלח א' ל"ב חודש. אולם ע' ברא"ש כאן דכ' להסתפק בזה, אולם כ' לפשוט דודאי דינו כדין נזיר ק' שנה, ואינו יכול להקל בתער לעולם.
- (ה) **ואם אמר סתם נדרתי, רואין את הקופה כאילו היא מלאה חרדל ונזיר כל ימיו- פי' תוס',** דרואין הקופה כאילו מלאה חרדל, והוי נזיר כל ימיו לרבנן דלעיל, נזירות אחר נזירות. והעיר הקרן אורה (בגמ' ד"ה וליחזי') דלכא' אי"ז מתאים עם מש"כ תוס' בגמ' דבאמת אינו נזיר אחר נזיר מספק, דאולי באמת חד נזירות קיבל עלי', וכיון שכן אינו יכול לגלח עוד, כיון שאינו יכול להביא קרבנותיו, דהא הוי ספק חולין בעזרה, וא"כ בפועל אינו נזירות אחר נזירות, ודלא כמש"כ תוס'. וכ' הקר"א דאה"נ, אלא דכוונת תוס' הוא דלענין דינא קאמר, דהיינו היכא דאמר בפירוש כאילו מלא חרדל, או שנתכוין בבירור למלא חרדל, אבל אה"נ, במתני' אינו נזירות אחר נזירות.
- (ו) **ר' יהודה מתיר, שספק נזירות להקל- ומבואר מתוס',** דס"ל לר' יהודה דכיון דספיקו חמור מודא, לכן אינו מכניס עצמו לספק זה, ולכן ודאי לא הי' כוונתו לנזירות. והק' תוס', למה באמת הוי ספקו חמור מודא, הרי יכול להתנות כמו שאמר ר' שמעון, ויהי' נפטר ע"י נזירות א' וקרבן א', כאילו הי' שם ודאי ק' כור. ות' דיכול לבוא לידי חומרא אם נטמא קודם שיכול להתנות, דהשתא הוי ספק נזיר טמא, ושוב אין לו תקנה, דאינו יכול להביא אשם טמא על הספק, ואם אינו מביא האשם טמא, אינו מותר בתגלחת וביין לעולם, וא"כ שפיר הוי ספק חמור טפי מודאי. וע' במצפה איתן דהק' כמה ק' על תי' זו, דשי' ר"י הוא דחולין בעזרה אינו אלא מדרבנן, ולתקוני גברא יכולין להביא. עוד, הרי קיי"ל דיכול להביא אשם ומתנה בשלמים לתקוני גברא. ועוד, הא האשם אינו מעכב, ורק ר' ישמעאל ס"ל דאשם נזיר מעכב. והוא תי' קו' התוס' באו"א, דאינו יכול לעשות התגלחת מספק, דהא יש כאן ספק איסור הקפת הראש, וא"כ אין שייך לעשות תנאי על נזירות נדבה, דאולי יטמא קודם שיקבל עליו הנזירות, ולא יהי' יכול לעשות התגלחת.

- (ז) **ע"מ שיהא בכרי זה ק' כור... שספק נזירות להקל-** הק' ר' פרץ, מה שייך כאן כל המושג של לא מחית נפשי' לספיקא. בשלמא במתני', דהנדרון הוא אם כוונתו לדלוועין או לחרדל, י"ל דלא מחית נפשי' לספיקא, וממילא כוונתו להקל על עצמו. אבל בהתנה ע"מ שיהא בכרי זה ק' כור, הרי התנה בפירוש דתלוי באם יש ק' כור או לא, ומה שייך בזה אם מחית נפשי' לספיקא או לא, הרי הוא התנה אם יש ק' כור בהכרי, והרי נגנב או נאבד, וא"כ מוכרח הוא להיות ספק נזיר, ומה שייך כל המושג שם דמחית נפשי' לספיקא. וכ' דצ"ל דלפי ר' יהודה, דס"ל דלא מחית איניש נפשי' לספיקא, צ"ל דכשאמר תנאי זה, ע"כ כוונתו היתה ד"הריני נזיר אם יש בכרי מאה כור אם בלכתי שם אמצא כדברי מאה כור", ובלא כך לא קיבל עליו נזירות, מפני שאינו רוצה להכניס עצמו בספק נזירות, היכא שחמור מודאי (וע"ע בפ"י הרא"ש על דרך זה).
- (ח) **דר"י סבר לה כרבי, דתנן רבי אומר אין זה מגלח א' לשלשים יום-** ע' בחז' רעק"א על גליון הרמב"ם (נזירות ג', י"ח), שהק' דאם ר"י ס"ל כרבי, דהוי נזירות ארוכה, א"כ לכאור' אי"צ להא דהגמ' חילק לעיל בין אם נחית לנזירות או לא, שהרי קו' הגמ' מיושב בפשיטות, דלרבי אין ספק חמור מודאי, דהא בודאי מלא חרדל ג"כ אין לו היתר לעולם ביין וגלוח. וכ' להוכיח מכאן כשי' הרמב"ם (בפיה"מ) דס"ל דלשי' רבי האומר הריני נזיר כשערו ראשי הוי נזיר עולם, ויכול לגלח א' ל"ב חודש. וא"כ, שפיר הוי ספקו חמור מודאי, דמספק אינו יכול לגלח כלל, וא"כ שפיר צריך הגמ' לתירוצו דלעיל דמחלק בין נחית לנזירות ובין אינו נחית לנזירות.
- (ט) **הריני נזיר... הן אחת-** הק' תוס' בב"ב (קסד:), מהו החי' של הברייתא, הרי ודאי יכול להעשות נזיר בכל לשון שירצה, וא"כ אם הפירוש של הינא היא אחת, א"כ ודאי נזיר הוא נזירות אחת, וכן להלן, ומה קמ"ל. ובביאור תי' של תוס', ע' במהרש"ל שם, ומשמע דכוונתו בתירוצו הוא דהחי' הוא דדיגון וטריגון יש להם דין של לשון הקודש, והנפק"מ בין לשון הקודש ובין לשון לע"ז הוא דבלשון הקודש יכול לנדור אפי' אם אינו מבין הלשון. וע' בקובץ שעורים שם (תקצ"ז) דאין כוונת תוס' לומר דאינו יודע בכלל מהו אומר, דא"כ אפי' אומר בלשון הקודש לא מהני, שהרי אין כאן פיו ולבו שוין. אלא ביאור הדברים הוא דאפי' אם אינו יודע משמעות לשון דיגון, אלא דידוע דע"י אמירה זו מקבל ע"י ב' נזירות, מהני. וע"ע ברמב"ן שם דכ' דאע"פ שאינו מכיר בלשון זה כלל, מ"מ כיון דמתכוין לנזירות נזיר הוא [ויש לעי' אם כוונתו כנ"ל, או דכוונתו דכיון דמקבל ע"ע נזירות, אע"פ שאינו יודע כמה נזירות, מ"מ כיון דידוע דמקבל ע"ע נזירות, סגי בזה, וצ"ע למה יהי' הדין כן. וע"ע במהרש"א שם דכ' דכוונת תוס' כהרמב"ן].